

Af Benneth Østergaard Petersen (fætter til Hans, Bent og Knud Raunkjær og Kirstine Bojesen, alle født og opvokset på Raunkjærgård). Om bl.a. [Lynegruppen](#).

9. april og besættelsestiden.

Jeg var kun 8 år, da Danmark blev besat, så det er begrænset, hvad jeg husker. Alligevel står 9. april 1940 prentet på nethinden. Jeg var syg den dag og skulle ikke i skole. Men tidligt om morgenen lå jeg på sofaen i spisestuen lige ved siden af køkkenet. Her kunne jeg se ud af vinduerne. Klokken var vel omkring 7 om morgenen, da der pludselig kom en flyvemaskine lige hen over gården. Jeg kunne se den ene vinge med hagekorset lige oppe over stalden. I det samme kom mor ind fra køkkenet og jeg husker, at hun græd. Hun har sikkert også fortalt, at Danmark var blevet besat, men hvad det var for noget, har jeg næppe kunnet forstå endnu. Men det kom jeg ret hurtigt til. For det blev min opgave at lytte til engelsk radio og komme op og fortælle bedstefar, hvad der var hændt, så han kunne følge med i krigens gang.

Noget af det første, vi skulle gøre, husker jeg dog. Vi skulle mørklægge alle vinduer. Det blev gjort med sorte rullegardiner af papir.

Men tyskerne så vi ikke meget til derhjemme. Der var ikke indkvartering på vores lille skole – men i Foersom skole var der. Nogen af dem så vi på sommeraftener nede ved mølledammen. Militære aktiviteter foregik ude på heden og i plantagerne, hvor de kørte veje op med deres tanks. Engang kom en mand ind i huset. Han sagde ikke noget, men blev budt på mad. Alle vore forsøg på at få ham til at sige noget på engelsk, fransk eller tysk var forgæves, så vi fik aldrig at vide, hvad landsmand han var, før han drog videre.

En anden dag kom en dansk betjent med en forhutlet udseende mand ind i gården. Han havde stjålet et par gamle bukser og skulle nu vise åstedet. Ingen af os havde savnet nogen, men han viste, at de var taget på en knag ude i malkespande gangen. Så det har sikkert været rigtig nok, men godt nok temmelig omstændelig procedure.

Under storm fra vest kunne det ske, at der kom store spærreballoner ind fra Vesterhavet. Det hed sig, at de kom fra Paris eller London, og de trak en hale af ståltrosser efter sig. Hvis de var lavtgående nok, trak de telefon- og elledninger med sig. Men spændende var det at se de store kugler i luften.

Den 29. august 1943 var jeg på tandem-tur på vej hjem fra Randbøldal, hvor Kristian Hedeager og jeg havde besøgt hans søster Mie og min fætter Hans Raunkjær, der tjente dernede. Jeg husker gode sommerdage på kroen hos min mors morbror Søren. Men søndag den 29. august, da vi skulle cykle hjem på vores tandem, var det ret køligt og meget blæsende fra vest, så vi var meget udasede, da vi kom til jernbaneoverskæringen i Ølgod og blev holdt op af tyske vagter. Først der gik det op for os, at noget særligt var på færde. De kontrollerede al færdsel, men dog lod de os passere, fordi vi så ret uskadelige ud. Men fra da af tog sabotagen mod tyskerne til. Jeg husker således sabotagen mod Varde stålværk den 12. december 1943. Men jeg husker også, at det ikke vakte begejstring derhjemme. Der var vist uvilje mod ødelæggelsen af danske produktionsvirksomheder.

Flystyrt i Østergård

Den 12. marts 1945 styrtede et engelsk Lancaster-bombefly ned tæt på Raunkjærgård beskydt af en tysk natjager. To af de ombordværende omkom ved styrtet. De blev af tyskerne begravet i

”englændergravene” i Tarm. Men fem var hoppet ud med faldskærm og blev hjulpet til at gemme sig og senere komme til Sverige. Så vidt jeg husker, nåede vores senere læge, Bent Øllgaard, at afmontere et maskingevær, før tyskerne kom, og han flygtede. Han var med i modstandsbevægelsen og havde allerede været forhørt og tortureret på Koldinghus, men var sluppet ud.

Vi drenge var tidligt næste morgen ovre ved flyet. Der var selvfølgelig vagt på, men jeg fik lov at kigge ind i cockpittet. Der var ammunition i lange strimler helt igennem rummet. Aldrig har jeg set så meget ammunition før. Men nu overtog og fjernede tyskerne det havarerede fly og genbrugte det.

Lancaster bombefly

Engang i vinteren 1944-45 ringede konsulent Vadgaard fra Borris og fortalte, at tyskerne overtog landbrugsskolen. Her var der en person, som skulle gemmes et sikkert sted, om vi ville have ham. Jeg husker ikke andet, end at han pludselig var der og blev installeret i et af værelserne i sydgavlen. Han kaldte sig Knud Andersen hos os, men hans rette navn var vistnok Anders Knudsen. Han var medlem af Churchillgruppen i Aalborg. Hvad han lavede, mens han var hos os, ved jeg ikke, men engang imellem var han borte flere dage – formodentlig på togter til sabotage, som nu var fuldt accepteret. Pludselig en dag hen på foråret 1945 forsvandt han imidlertid helt, og vi hørte ikke siden fra ham. Måske var han slet ikke glad for at være hos os, jeg ved det ikke. Vi har dog fået at vide, at han omkom ved en vådeskudsulykke kort efter befrielsen. På værelset efterlod han sig en sort regnfrakke og et Union-Jack-flag. Begge dele brugte jeg senere. Flaget tog jeg med op til landevejen om morgenen den 5. maj for at vifte farvel til tyskerne, der traskede hjemad.

Måske har vi alligevel været ret optaget af, hvad han lavede og ville gerne selv gøre noget. Jeg vidste, at farbror Niels var ”under jorden” oppe på Højgård fra januar 1945. Men jeg vidste også, at jeg ikke måtte sige noget. Jeg var også kommet ind på karlekammeret på Raunkjær en aften i løbet af foråret 45 og erfarede, at Knud Raunkjær og Hans Futtrup var blevet engageret til en Lyhnegruppe af Bent Øllgaard i Ølgod, og at jeg måtte love ikke at sige noget. Og vi var jo alligevel ikke gamle nok heller. Kedde og jeg havde dog i april 1945 fået fat i frihedssangen: ”En vinter lang og mørk og hård”. Den kom på en lap papir med et illegalt blad. Vi tog den i lommen, da vi gik ud for at stikke tidsler i kornmarken, og hver gang vi kom til agerenden, så sang vi den af fuld hals. Hvordan

vi havde lært melodien husker jeg ikke. Men det var vores frihedskamp. Jo, vi overvejede også, om vi kunne klippe de tyske telefontråde over nede ved Brosbøl, hvor de på en kort strækning gik væk fra hovedvejen og ind i plantagen. Men de vidtløftige forestillinger blev indhentet af befrielsen.

Om aftenen den 4. maj var far og mor til selskab et eller andet sted, men da Anna havde fortalt mig om befrielsesbudskabet i radioen, cyklede jeg straks til Ølgod for at se, hvad der skete. Hvad jeg husker fra den aften er især de ungarske soldater, som var tvunget i tysk uniform, men som nu jublede over krigens ophør. Det samme gjorde sandsynligvis mange af de unge tyske soldater, som nu kunne vende hjem til deres familie.

Så vidt jeg ved, var der allerede på forhånd styr på, hvilke opgaver, modstandsfolkene skulle udføre, indtil det danske politi igen var i funktion. Først og fremmest var det deres opgave at afvæbne de tyske styrker, og så var det bevogtningsopgaver af strategisk vigtige steder. Selvfølgelig var der også arrestationer, der skulle udføres, men det kender jeg ikke noget til fra vores egn. Alligevel gik tiden da til hen på sommeren, før tingene begyndte at blive normale. Der var den store pengeombytning den 23. juli 1945. Målet var at opsuge de store skjulte formuer fra værnemagerne. Jeg var på det tidspunkt oppe hos Kanne og Jens i Byrsted, så jeg var i Nibe for at få vekslet mine håndører.

Men hjemme på gården indfandt hverdagen sig hurtigt igen efter befrielsen. Alligevel var alting anderledes. Glæden og frimodigheden vendte tilbage. Der blev sunget meget, især den første frie sct. Hansaften, tror jeg. Men dagen efter, den 24. juni, skete der noget helt særligt. Vi blev samlet op på en lastbil, der var forsynet med bænke. Og så kørte vi ellers under megen munterhed (fyret op af gasgenerator) til befrielsesfest på Skamlingsbanken arrangeret af modstandsbevægelsen i Region III. Der var taler af blandt andre Frode Jacobsen, Mogens Fog og Aksel Larsen. Og der var opvisning af britiske tropper og dans fra Det Kongelige Teater. Der var over 80.000 deltagere. For mig var det udtryk for en særlig fælles fædrelandskærlighed. I dag er det nationale et sprængfarligt emne, men i 1945 var det den luft, man indåndede. Der var ikke noget demagogisk over det. Men der var noget, som skulle forsvares.

Oktober 2019.